

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.312> JEL classification: G11, G21
UDC: 336.7

Юрій ЗАДВОРНИЙ

аспірант,
кафедра фінансів імені Віктора Федосова,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
E-mail: y.zadvorniy@gmail.com
ORCID iD: 0009-0004-5209-8529
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/KYQ-9053-2024>

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ: СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Інноваційні інструменти фінансового ринку стали важливою складовою сучасних фінансових систем, активно впливаючи на розвиток економіки. У світлі глобалізації та швидкого технологічного прогресу, фінансові ринки зазнають значних змін, викликаних впровадженням нових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та мобільні платежі. Такі інновації не лише оптимізують фінансові процеси, але й сприяють зростанню ринкової ефективності, доступу до фінансових ресурсів та зниженню витрат. Водночас, застосування новітніх інструментів супроводжується зростаючими ризиками та викликами для регуляторів, що вимагає розробки адаптивних стратегій управління та контролю.

Мета. Основна мета статті полягає у визначенні сутності та класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку, а також у дослідженні їхньої ролі в підвищенні ефективності фінансових ринків. Завданням є розкриття взаємозв'язку між інноваційними фінансовими інструментами та загальноекономічним розвитком, підкреслюючи їхню важливість для сучасних фінансових систем.

Метод (методологія). У статті застосовано комплексний підхід, що включає методи порівняння, систематизації та аналізу. Використано методи аналізу сучасних наукових праць та досліджень, а також методу класифікації для виявлення основних типів інноваційних інструментів на фінансовому ринку. За допомогою аналізу теоретичних концепцій розглянуто вплив інновацій на фінансові ринки та визначено основні напрямки розвитку.

Результати. У статті розкрито поняття та виділені види інноваційних інструментів фінансового ринку, а також визначено їх вплив на ефективність ринкових операцій. Окреслено ключові напрямки розвитку інновацій у фінансовій сфері та запропоновано класифікацію інноваційних інструментів за різними критеріями. Визначено роль інновацій у зниженні ризиків та забезпеченні стабільності фінансових систем в умовах динамічного економічного середовища.

Ключові слова: фінансовий ринок; інноваційний інструмент; фінансові інновації; управління ризиками; криптовалюта; блокчейн; мобільні платежі; краудфандинг; фінансова система; фінансова інфраструктура.

© Юрій Задворний, 2024

Отримано: 27.08.2024 р.

Рекомендовано до друку: 16.09.2024 р.

Опубліковано: 30.09.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати:

Задворний Ю. Інноваційні інструменти фінансового ринку: сутність і класифікація. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 312-321. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.312>

Вступ

В умовах швидко змінюваної світової економіки інновації стають основним рушієм розвитку фінансових ринків. Фінансові інновації створюють нові можливості для інвесторів, розширюють доступ до фінансових ресурсів для малих і середніх підприємств, а також здатні покращити управління ризиками. Однак, поряд з позитивними аспектами, інновації також породжують нові виклики, такі як підвищений рівень ризиків та регуляторні проблеми.

Для науковців і розробників важливо визначити, які саме інновації варто використовувати у виробництві, наукових відкриттях, проектній діяльності, створенні нових високотехнологічних продуктів, наданні послуг та виконанні робіт. Багато науковців, таких як Рове та Буаз [1, с. 284-293], Девар та Дутон [2, с. 1422-1433], Афуа [3, с. 51-76], Фішер [4, с. 199-216], Гарсія та Каталон [5, с. 110-132], Макдермот та О'Коннор [6, с. 11-30], Педерсен та Далум [7], поєднали технологічні та ринкові аспекти у своїх теоретичних моделях інновацій.

У той же час, багато аспектів інноваційних інструментів фінансового ринку залишаються недослідженими. Потреба в нових підходах до класифікації та оцінки впливу цих інструментів є актуальною науковою і практичною задачею, що вимагає подальшого дослідження. Існуючі класифікації інноваційних фінансових інструментів, запропоновані такими авторами, як П. Туфано [12, с. 307-335], В. Л. Вайт і С. Фрейм [13, с. 116-144], Радинський С. В., Дячук О. Д. [15, с. 125-127], Сундук Т. Ф., Івашко О. А., Чорновол А. О. [16, с. 80-83] не є досконалыми та мають свої обмеження, що ускладнює повне розуміння різноманітності фінансових інновацій.

Актуальність даної проблеми полягає в необхідності формування комплексного підходу до класифікації та аналізу інноваційних інструментів фінансового ринку, що дозволить краще зрозуміти їхню роль у динамічному економічному середовищі та сприяти розвитку ефективних стратегій управління фінансовими ризиками в Україні, яка перебуває в складних умовах військової агресії рф.

Мета та завдання статті

Мета та завдання статті полягають у тому, щоб розкрити не лише сутність і види інноваційних інструментів фінансового ринку, але й підкреслити їх значення для ефективного функціонування фінансових систем та економічного розвитку. Зосереджуючи увагу на фінансових інноваціях, ми можемо визначити їхню роль у підвищенні ефективності ринкових операцій, зниженні витрат і розширенні доступу до фінансових ресурсів для різних учасників ринку. Актуальність такого підходу полягає у здатності фінансових інновацій сприяти конкурентоспроможності та стабільності фінансових ринків в умовах швидкозмінних економічних середовищ. Організації та інститути, що впроваджують інноваційні фінансові інструменти, мають можливість адаптувати свої стратегії управління ризиками та ресурсами, забезпечуючи тим самим свій розвиток та стійкість. Таким чином, вивчаючи інноваційні інструменти як ключовий елемент фінансової стратегії, ми сприяємо розумінню їхньої ролі у формуванні сучасної економіки та її трансформації.

Виклад основного матеріалу дослідження

Загалом, концепція «інновація» є досить складною і багатогранною. Її вивчення є предметом численних досліджень, але загальноприйнятого визначення цього терміну в науці не існує. Йозеф Шумпетер, якого часто називають засновником теорії інновацій в економіці, визначає інновацію як критично важливий елемент економічного розвитку. Й. Шумпетер підкреслює, що «підприємці є основними агентами інновацій, які приводять до «творчого руйнування» — процесу, в якому старі структури замінюються новими, більш ефективними» [8]. Згідно з Твіссом «інновація - це процес, що поєднує науку, технології, економіку та управління для досягнення новизни, і включає етапи від створення нової ідеї до її успішного впровадження» [9, с. 1-39].

На основі аналізу вищезазначених праць зробимо висновок, що інновація включає генерування нової ідеї та її реалізацію у новий продукт, процес або послугу, що сприяє динамічному розвитку національної економіки, зростанню зайнятості та створенню

чистого прибутку для інноваційних підприємств. Подібним чином, термін «фінансова інновація» можна розглядати як результат наукових досліджень та розробок, спрямованих на покращення фінансових процесів та інструментів, що веде до більш ефективного функціонування фінансових ринків та установ.

У деяких дослідженнях фінансові інновації розглядаються як у вузькому, так і в широкому сенсі. У вузькому сенсі це будь-які нововведення у фінансових інструментах, такі як абсолютно нові інструменти, комбінації традиційних інструментів, модифікації традиційних інструментів або нове застосування існуючих інструментів. У широкому сенсі фінансові інновації охоплюють нововведення у будь-якому елементі фінансової системи, включаючи ринки, інститути, інструменти та регулювання.

Таким чином, узагальнюючи вищевказане, можемо зазначити, що фінансові інновації – це нові або вдосконалені фінансові технології, інструменти, продукти та організаційні форми,

що виникають у результаті творчого пошуку та інноваційної діяльності. Вони спрямовані на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, забезпечення розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стабільності в умовах динамічного економічного середовища. Фінансові інновації забезпечують механізми для фінансування інноваційних проектів та адаптації фінансової системи до нових викликів, спричинених технічним і економічним прогресом.

Фінансові інновації сприяють підвищенню ефективності ринкових операцій, створенню нових можливостей для інвесторів, розширенню доступу до фінансових ресурсів для малих і середніх підприємств та покращенню управління ризиками. Сьогодні вони є невід'ємною частиною сучасної економіки, яка продовжує розвиватися завдяки новітнім технологіям та методам управління.

В таблиці 1 агреговано класифікацію фінансових інновацій згідно з посібником «Oslo Manual».

Таблиця 1. Класифікація фінансових інновацій

Тип інновації	Опис	Приклади
Продуктові інновації	Нові або вдосконалені фінансові продукти, що пропонуються на ринку	Деривативи, ETF, криптовалюти, зелені облігації
Процесні інновації	Покращення методів здійснення фінансових операцій	Автоматизовані торгові системи, блокчейн-технології, мобільні платіжні системи
Інституційні інновації	Зміни в організації та регулюванні фінансових ринків	Платформи peer-to-peer кредитування, краудфандинг, альтернативні фінансові ринки
Організаційні інновації	Впровадження нових організаційних структур або методів управління	Створення фінансових консорціумів, використання фінтех-компаній для оптимізації фінансових послуг
Технологічні інновації	Використання нових технологій для покращення фінансових операцій	Інтернет-банкінг, мобільні додатки для управління фінансами, використання штучного інтелекту в фінансах
Соціальні інновації	Використання фінансових інструментів для досягнення соціально значущих цілей	Соціальні облігації, інвестиції з впливом, ESG інвестиції
Ринкові інновації	Зміни у структурі ринку або створення нових ринків	Розвиток ринків капіталу в країнах, що розвиваються, створення нових фінансових платформ
Регуляторні інновації	Нові або змінені регуляторні акти, що сприяють інноваціям у фінансовому секторі	Впровадження регуляторних пісочниць, прийняття законодавства для підтримки фінтех-компаній

Джерело: складено автором за [10].

Перейдемо до дослідження поняття фінансового інструменту. У сучасних економічних джерелах, присвячених фінансовій проблематиці, визначення фінансового інструменту є доволі однорідним і зводиться до того, що це «будь-який контракт, що призводить до появи фінансових активів у одного суб'єкта та фінансових зобов'язань або власного капіталу у іншого суб'єкта» [11].

Однак автором було введено більш комплексне визначення фінансового інструменту, як офіційного документу або контракту, що підтверджує внесення коштів або майна з метою отримання доходу від діяльності інших суб'єктів господарювання. Він засвідчує права на грошові та інші цінності, які можуть бути реалізовані або передані іншій особі лише за наявності такого документа. Таким чином, фінансовий інструмент є угодою, яка призводить до виникнення фінансового активу у одного суб'єкта господарювання, одночасно створюючи фінансове зобов'язання або інструмент капіталу у іншого суб'єкта господарювання.

Виходячи з наведених вище визначень, можна сформулювати поняття «інноваційний інструмент фінансового ринку» як новий або вдосконалений фінансовий інструмент, впровадження якого істотно змінює процеси купівлі-продажу, управління ризиками або залучення капіталу. Інноваційні інструменти фінансового ринку можуть включати як нові типи фінансових активів, зобов'язань та похідних інструментів, так і вдосконалені версії існуючих інструментів, що використовують передові технології або нові методи управління. Вони можуть сприяти досягненню однієї з наступних задач:

- підвищенню ефективності ринку;
- зниженню витрат;
- поліпшенню доступу до фінансових ресурсів чи збільшенню прозорості та надійності фінансових операцій.

Застосування інноваційних інструментів фінансового ринку, хоча й має численні переваги, може також призводити до певних негативних наслідків. Наведемо деякі потенційні негативні аспекти:

- підвищений ризик та невизначеність (ризик, важко оцінити через їх новизну та складність);

- системні ризики (криза 2008 року є прикладом, коли проблеми з деривативами стали тригером для глобальної фінансової кризи);
- регуляторні виклики (виклики для регуляторів щодо моніторингу та контролю);
- інформаційна асиметрія (введення нових фінансових інструментів може погіршити інформаційну асиметрію між учасниками ринку, коли одна сторона має значно більше інформації про продукт ніж інша, що може призводити до несправедливих переваг і ризиків для менш поінформованих інвесторів).

Ці негативні наслідки вимагають уважного підходу до регулювання та управління інноваційними фінансовими інструментами, щоб мінімізувати їх вплив на фінансову систему та економіку в цілому.

Розглянемо підходи до класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку в працях українських та зарубіжних вчених (таблиця 2).

На основі аналізу праць зарубіжних і українських вчених можна зробити висновок, що існуючі класифікації інноваційних фінансових інструментів не є досконалими та вичерпними. Кожна з них має свої обмеження та не охоплює всі можливі аспекти фінансових інновацій.

Ці обмеження свідчать про те, що кожна класифікація відображає певний аспект або перспективу дослідника, але не дає повного уявлення про всю різноманітність і складність інноваційних фінансових інструментів. Відсутність загальноприйнятих критеріїв класифікації також ускладнює порівняння різних досліджень та їхніх результатів.

Авторами пропонується комплексний підхід до класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку, в основі якого лежить виділення класифікаційних ознак залежно від типу, новизни, сфери застосування та технологічної основи інновацій (рис. 1-4).

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, фінансові інновації відіграють важливу роль у сучасній економіці, їх застосування може підвищувати ефективність ринкових операцій, знижувати витрати,

покращувати доступ до фінансових ресурсів та збільшувати прозорість і надійність фінансових операцій. Інноваційні фінансові інструменти можуть бути новими типами активів, зобов'язань та похідних інструментів, або вдосконаленими версіями існуючих інструментів, які використовують передові

технології. Попри численні переваги, такі інструменти також мають негативні наслідки від їх використання, зокрема системні ризики, регуляторні виклики та інформаційну асиметрію. Для мінімізації цих ризиків потрібне ретельне управління та регулювання.

Таблиця 2. Класифікація інноваційних інструментів фінансового ринку

Автор	Класифікаційний принцип	Класифікація
П. Туфано	Розподіл за типом змін у фінансовій системі	1) Продуктові інновації: нові фінансові продукти та послуги, наприклад, структуровані фінансові продукти та кредитні деривативи; 2) Процесні інновації: нові методи та технології у фінансовій сфері, такі як блокчейн та штучний інтелект.
В. Л. Вайт, С. Фрейм	Використання технологічного та організаційного підходів	1) Технологічні інновації: впровадження нових технологій у фінансові процеси, наприклад, блокчейн та штучний інтелект; 2) Організаційні інновації: нові організаційні структури та процеси у фінансових установах.
Т. Солоджук, Р. Щур, В. Дрислюк	За технологіями та їх застосуванням	1) Краудфандингові платформи, що дозволяють стартапам і малим підприємствам залучати фінансування безпосередньо від інвесторів; 2) Криптовалюти та блокчейн-технології, що гарантують високий рівень безпеки та прозорості фінансових транзакцій; 3) Роботи-консультанти, які пропонують автоматизовані рішення для управління інвестиціями на основі алгоритмів та штучного інтелекту; 4) Платіжні системи нового покоління, що спрощують процес розрахунків між компаніями та їх клієнтами.
С. Радинський, О. Дячун	За напрямком використання	1) Інструменти фінансування; 2) Інструменти хеджування; 3) Спеціальні фінансові послуги.
Т. Сундук, О. Івашко, А. Чорновол	За типом фінансових інструментів	1) Фінтех-продукти (мобільні платежі, розумні додатки для управління фінансовими активами тощо); 2) Фінансові токени (криптовалюти, стабільні коїни, NFT); 3) Фінансові деривативи (опціони, ф'ючерси, свопи); 4) Платіжні системи (крипто платежі, цифрові гроші, безконтактні або віртуальні карти).
О. Другов	За впливом на фінансові ринки та технологічний розвиток	1) Ринкові інновації: нові види деривативів та структурованих продуктів; 2) Технологічні інновації: впровадження новітніх технологій у фінансових установах.

Джерело: складено автором за [12-17].

Структуровані фінансові продукти	Інвестиційні фонди нового типу	За типом інновації	Краудфандинг	Використання соціальних медіа для фінансових консультацій
Кредитні деривативи	Продуктові інновації		Маркетингові інновації	P2P-кредитування
Штучний інтелект та машинне навчання у фінансових процесах	Процесні інновації	За типом інновації	Організаційні інновації	Фінтех-компанії
Смарт-контракти	Блокчейн-технології		Віртуальні банки	Децентралізовані фінансові платформи (DeFi)

Рис. 1. Комплексний підхід до класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку – поділ за типом інновації

Децентралізовані фінанси	Криптовалюти	За ступенем новизни	Покращені інтерфейси користувача для фінансових платформ	Мобільні додатки банків
Нові моделі фінансування стартапів	Радикальні інновації		Поліпшуючі інновації	Онлайн-страхування
			Модифікуючі інновації	Поліпшені умови кредитування
			Бонусні програми	Нові тарифні плани

Рис. 2. Комплексний підхід до класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку – поділ за ступенем новизни

Нові деривативи	Високочастотна торгівля	За сферою застосування	Автоматизація бухгалтерського обліку	Нові інструменти залучення капіталу
Структуровані продукти	Інновації на фінансових ринках		Інновації у корпоративних фінансах	Управління ризиками
Нові кредитні та депозитні продукти	Інновації у фінансових установах		Інновації у державних фінансах	Нові інструменти фінансування дефіциту
Платіжні інструменти	Системи управління ризиками		Цифрові державні облігації	Управління боргом

Рис. 3. Комплексний підхід до класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку – поділ за сферою застосування

Р2Р-кредитування	Блокчейн та криптовалюти		Кредитні деривативи	
Мобільні платежі	Інновації на основі ІТ	За технологічною основою	Інновації на основі фінансового інжинірингу	Структуровані продукти
	Ідентифікація за відбитком пальця	Інновації на основі біометричних технологій	Голосова ідентифікація	

Рис. 4. Комплексний підхід до класифікації інноваційних інструментів фінансового ринку – поділ за технологічною основою

Джерело: розроблено автором.

В умовах сучасної України, яка стикається з серйозними викликами через повномасштабну військову агресію РФ, вибір інноваційних фінансових інструментів для дослідження має бути обґрунтований не лише їхньою актуальністю та технологічністю, але й їх значенням для здобуття перемоги і для наступного відновлення нашої країни. Розглядаючи ці аспекти, нами визначено як актуальні та перспективні, наступні інструменти:

- криптовалюти, які стали важливим інструментом для збереження капіталу та захисту від інфляції в умовах економічної нестабільності. Вони дозволяють користувачам зберігати та передавати активи незалежно від державних фінансових систем, які можуть зазнати дестабілізації через війну. Криптовалюти забезпечують високу ступінь анонімності та безпеки транзакцій, що є важливим в умовах воєнних дій та санкцій. Крім того, криптовалюти можуть використовуватися для міжнародних переказів, збереження активів та фінансування волонтерських і гуманітарних проєктів, що є критично важливим для підтримки громадянського суспільства та економіки України;
- мобільні платежі та банкінг, що стали невід’ємною частиною сучасної фінансової інфраструктури. В умовах фізичних обмежень та переміщень населення через війну, мобільні додатки забезпечують доступ до фінансових послуг незалежно від місцезнаходження користувачів. Це дозволяє здійснювати перекази,

оплачувати рахунки та керувати фінансами з мобільного телефону, що є критично важливим для підтримки економічної активності в умовах війни. Крім того, мобільні платежі забезпечують швидкий та безпечний доступ до фінансових ресурсів, що сприяє стабілізації економічної ситуації та підтримці населення;

- краудфандинг, який дозволяє залучати фінансові ресурси від великої кількості людей для підтримки армії, гуманітарних проєктів, відновлення інфраструктури та інших ініціатив. Це стає особливо актуальним в умовах війни, коли традиційні джерела фінансування можуть бути обмежені. Краудфандинг платформи забезпечують швидкий доступ до фінансування та дозволяють залучати кошти для реалізації важливих проєктів, що сприяє підтримці економічної та соціальної стабільності в країні.

Вибір цих інноваційних фінансових інструментів для подальших досліджень обґрунтований їхньою актуальністю для сучасної України в умовах війни та їхньою технологічною спрямованістю. Вони спираються на новітні ІТ технології, що забезпечує їхню ефективність, надійність та доступність в умовах, коли традиційні фінансові інструменти можуть виявитися недостатньо ефективними. Дослідження цих інструментів дозволить виявити їхній вплив на економічну та соціальну стабільність країни та створить підґрунтя для того, щоб запропонувати шляхи їхнього оптимального використання для підтримки економіки та суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Rowe, Lloyd A.; Boise, William B. Organizational innovation: Current research and evolving concepts. *Public Administration Review*, 1974, 34.3: 284-293.
2. Dewar, Robert D.; Dutton, Jane E. The adoption of radical and incremental innovations: An empirical analysis. *Management science*, 1986, 32.11: 1422-1433.
3. Afuah, Allan N.; Bahram, Nik. The hypercube of innovation. *Research policy*, 1995, 24.1: 51-76.
4. Fischer, Manfred M. Innovation, knowledge creation and systems of innovation. *The annals of regional science*, 2001, 35: 199-216.
5. Garcia, R. and Calantone, R., 2002. A critical look at technological innovation typology and innovativeness terminology: a literature review. *Journal of Product Innovation Management: An international publication of the product development & management association*, 19(2), pp.110-132.
6. O'Connor, Gina Colarelli; McDermott, Christopher M. The human side of radical innovation. *Journal of engineering and technology management*, 2004, 21.1-2: 11-30.
7. Pedersen, Christian OR; Dalum, Bent. Incremental versus radical change-the case of the digital north Denmark Program. 2004.
8. Schumpeter, J. A. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1934.
9. Twiss, B. C.: *Managing Technological Innovation*. London: Pitman, 1992. 1-39 pp. ISBN 978-02-7303-795-8.
10. OECD. Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. 3rd ed., Eurostat. 2005.
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 (МСБО 32). Фінансові інструменти: подання IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012.
12. Tufano, P. Financial innovation. *Handbook of the Economics of Finance*, 1. 2003. 307-335.
13. Frame, W. S., & White, L. J. Empirical studies of financial innovation: Lots of talk, little action?. *Journal of Economic Literature*, 42(1), 2004. 116-144.
14. Солоджук Т.В., Щур Р.І., Дрислюк В.О. Ринок фінансових технологій (фінтеху) в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. С. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-160>.
15. Радинський С.В., Дячук О.Д. Сутність та класифікація фінансових інновацій. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2022. С. 125-127.
16. Сундук Т.Ф., Івашко О.А., Чорновол А.О. Розвиток інноваційних фінансових інструментів та їхній вплив на глобальні фінансові ринки. *Економіка, фінанси, право*. 2023. № 10. С. 80-83.
17. Druhov, Oleksiy; Druhova, Vira; Pakhnenko, Olena Mykhailivna. The influence of financial innovations on EU countries banking systems development. 2019.

REFERENCES

1. Rowe, L. A., & Boise, W. B. (1974). Organizational innovation: Current research and evolving concepts. *Public Administration Review*, 34(3), 284-293.
2. Dewar, R. D., & Dutton, J. E. (1986). The adoption of radical and incremental innovations: An empirical analysis. *Management Science*, 32(11), 1422-1433.

3. Afuah, A. N., & Bahram, N. (1995). The hypercube of innovation. *Research Policy*, 24(1), 51-76.
4. Fischer, M. M. (2001). Innovation, knowledge creation and systems of innovation. *The Annals of Regional Science*, 35, 199-216.
5. Garcia, R., & Calantone, R. (2002). A critical look at technological innovation typology and innovativeness terminology: A literature review. *Journal of Product Innovation Management*, 19(2), 110-132.
6. O'Connor, G. C., & McDermott, C. M. (2004). The human side of radical innovation. *Journal of Engineering and Technology Management*, 21(2), 11-30.
7. Pedersen, C. O., & Dalum, B. (2004). Incremental versus radical change: The case of the digital north Denmark program.
8. Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. Harvard University Press.
9. Twiss, B. C. (1992). *Managing technological innovation* (pp. 1-39). Pitman.
10. OECD. (2005). *Oslo manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data* (3rd ed.). Eurostat.
11. International Accounting Standard 32 (IAS 32). Financial instruments: Presentation. Standard, International Document, 01.01.2012 [in Ukrainian].
12. Tufano, P. (2003). Financial innovation. In G. Constantinides, M. Harris, & R. Stulz (Eds.), *Handbook of the Economics of Finance* (Vol. 1, pp. 307-335). Elsevier.
13. Frame, W. S., & White, L. J. (2004). Empirical studies of financial innovation: Lots of talk, little action? *Journal of Economic Literature*, 42(1), 116-144.
14. Solodzhuk, T. V., Schur, R. I., & Drysliuk, V. O. (2023). Market of financial technologies (fintech) in Ukraine: Status and development prospects. *Ekonomika ta suspil'stvo*, 56, 1-8. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-160> [in Ukrainian].
15. Radyns'kyj, S. V., & Diachuk, O. D. (2022). The essence and classification of financial innovations. In *Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference: Formation of a mechanism for strengthening the competitive positions of national economic systems* (pp. 1-8). FOP Palianytsia V. A. [in Ukrainian].
16. Sunduk, T. F., Ivashko, O. A., & Chornovol, A. O. (2023). Development of innovative financial instruments and their impact on global financial markets. *Ekonomika, Finansy, Pravo*, 10, 80-83 [in Ukrainian].
17. Druhov, O., Druhova, V., & Pakhnenko, O. M. (2019). The influence of financial innovations on EU countries banking systems development.

Iurii Zadvornyi, PhD student, Department of Finance named after Viktor Fedosov, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

The essence and types of innovative financial market instruments

Abstract

Introduction. Innovative financial market instruments have become an essential component of modern financial systems, actively influencing economic development. In the light of globalization and rapid technological progress, financial markets are undergoing significant changes due to the introduction of new technologies such as blockchain, artificial intelligence, and mobile payments. These innovations not only optimize financial processes but also contribute to increased market efficiency, access to financial resources, and cost reduction. At the same time, the application of these cutting-edge instruments is accompanied by growing risks and challenges for regulators, necessitating the development of adaptive management and control strategies.

Purpose. The main goal of the article is to define the essence and classification of innovative financial market instruments, as well as to explore their role in enhancing the efficiency of financial markets. The task is to reveal the relationship between innovative financial instruments and overall economic development, emphasizing their importance for modern financial systems.

Method (methodology). The article employs a comprehensive approach that includes methods of comparison, systematization, and analysis. Methods of analyzing contemporary scientific works and studies are used, along with a classification method to identify the main types of innovative instruments in the financial market. Through the analysis of theoretical concepts, the impact of innovations on financial markets is examined, and key development directions are identified.

Results. The article explores the concept and identifies the types of innovative financial market instruments, as well as their impact on the efficiency of market operations. Key directions for the development of innovations in the financial sector are outlined, and a classification of innovative instruments is proposed based on different criteria. The role of innovations in reducing risks and ensuring the stability of financial systems in a dynamic economic environment is determined.

Keywords: financial market; innovative instrument; financial innovations; risk management; cryptocurrency; blockchain; mobile payments; crowdfunding; financial system; financial infrastructure.

Cite as: Zadornyj, I. (2024). The essence and types of innovative financial market instruments. *Economic analysis*, 34 (3), 312-321.
DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.312>